Lietas arhīva Nr. CA-1308-21/16
ECLI:LV:RAT:2021:1004.C30492820.12.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**
Rīgā 2021. gada 4. oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnesis referents Valdis Vazdiķis,
tiesneses Olita Blūmfelde un Ilze Ramane,
rakstveida procesā izskatīja civillietu Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme" vienkāršotās procedūras prasībā pret /pers. A/ par naudas piedziņu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020. gada 8. septembra spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Satiksme" (turpmāk – prasītāja) cēlusi tiesā vienkāršotās procedūras prasību pret /pers. A/ (turpmāk – atbildētājs) par parāda 379 *euro* piedziņu.

[2] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020. gada 8. septembra spriedumu prasība apmierināta.
No atbildētāja par labu prasītājai piedzīts parāds 379 *euro*, tiesas izdevumi 75,47 *euro* un ar lietas vešanu saistītie izdevumi 56,85 *euro*.
Prasītājai noteiktas tiesības par laiku no sprieduma pasludināšanas līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no atbildētāja likumiskos procentus - 6 % gadā, no nesamaksātās parāda summas 379 *euro*.
Tiesa atzinusi, ka lietā nav strīda par to, ka atbildētājs saistību rašanās brīdī bija transportlīdzekļa HYUNDAI SANTA FE, valsts reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, īpašnieks un, neveicot attiecīgu samaksu, bija novietojis sev piederošo automašīnu vairākās maksas autostāvvietās Rīgas teritorijā laika periodā no 2015. gada 9. jūnija līdz 2018. gada 30. jūnijam. Tāpat nav strīda par maksas autostāvvietas lietošanas pēcapmaksas paziņojumu izrakstīšanu par kopējo summu 379 *euro*.
Tiesa atsaukusies uz 2013. gada 5. februāra Rīgas domes saistošajiem noteikumiem Nr. 206 „Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekošanas un lietošanas saistošie noteikumi", likuma "Par pašvaldībām" 43. panta pirmo daļu, likuma „Par autoceļiem" 6. panta $4.^1$ daļu un atzinusi, ka atbildētāja saistības un parāds par maksas autostāvvietas lietošanu nav radies komercdarījuma rezultātā, un Komerclikumā noteiktais triju gadu noilguma termiņš uz šīm saistībām nav attiecināms.
Tiesa konstatējusi, ka Rīgas domes saistošo noteikumu Nr. 206 „Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekošanas un lietošanas saistošie noteikumi" 2.10. punktā noteikts, kas ir maksas autostāvvietas lietošanas priekšapmaksa, bet 2.11. punktā noteikts, kas ir maksas autostāvvietas lietošanas pēcapmaksa, savukārt šo noteikumu 14. pantā un tā apakšpunktos precīzi un izsmeļoši ir noteikts maksas autostāvvietas lietotāja maksājamās maksas autostāvvietas lietošanas priekšapmaksas apmērs, bet 21. un 22. punktā noteikts maksas autostāvvietas lietošanas pēcapmaksas apmērs.
Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1548. pantu, kas noteic, ka katrā līgumā var ievest dažādus blakus noteikumus, un proti, nosacījumus un terminus, bet 1549. pants paredz, ka nosacījums ir tāds blakus noteikums, ar kuru līguma spēks darīts atkarīgs no kāda nākoša un nezināma vai vismaz par tādu domājama notikuma un atzinusi, ka Rīgas domes saistošo noteikumu Nr. 206 „Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekošanas un lietošanas saistošie noteikumi" paredzētais juridiskais termins "samaksa" nav uzskatāma par līgumsodu, jo, paredzot divus dažādus maksājuma veikšanas veidus, ne priekšapmaksa, ne pēcapmaksa neatbilst līgumsoda būtībai un jēgai Civillikuma 1716. panta izpratnē.
Tiesa atzinusi, ka, nekonstatējot līgumsoda piemērošanu izskatāmajā lietā, tiesai nav pienākuma apsvērt līgumsoda apmēru, tai skaitā – Patērētāju tiesību aizsardzības likuma izpratnē.
Tāpat tiesa atzinusi, ka atbildētājs, izmantojot pašvaldības maksas autostāvvietas pakalpojumus, labprātīgi un bez piespiešanas izvēlējās iesaistīties darījuma noslēgšanā – tas ir, noslēgt līgumu, kura noteikumus regulē Rīgas Domes saistošie noteikumi Nr. 206, tādēļ nevar aizbildināties ar noteikumu nezināšanu vai pārmērīgiem zaudējumiem, atbilstoši Civillikuma 1587. pantam.

[3] Atbildētājs iesniedzis apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020. gada 8. septembra spriedumu, pārsūdzot to pilnā apmērā. Apelācijas sūdzība pamatota ar tālāk norādītiem argumentiem.
Attiecībā uz lietā pastāvošo strīdu ir piemērojams Komerclikuma 406. pants. Tiesa ir ignorējusi un nav piemērojusi Komerclikuma 1. un 2. pantu.
SIA "Rīgas satiksme", veicot saimniecisko darbību, kā komercreģistrā ierakstīts komersants, ir pakļauta Komerclikuma normu tiesiskajam regulējumam neatkarīgi no tā, ka iespēja saņemt samaksu par transportlīdzekļu stāvvietu pakalpojumiem ir norādīta likumā "Par autoceļiem" un neatkarīgi no fakta, ka SIA "Rīgas satiksme" šo saimniecisko darbību veic kā Rīgas Domes pilnvarotā persona.
Atbildētājs atsaucies uz Senāta Civillietu departamenta lietu SKC-104/2019, norādot, ka tam, vai saistība rodas uz likuma vai darījuma pamata, nav nekādas juridiskas nozīmes, lai vērtētu, vai prasījumam ir piemērojams Komerclikuma 406. panta regulējums.
Jebkura finansiāla sankcija par saistību, kas noteikta līgumā vai normatīvā aktā, būtu uzskatāma par līgumsodu, ja vien tā nav *expresis verbis* norādīta kā cita veida maksājums (piemēram, nokavējuma nauda). Minētais izriet no vispārīgajiem saistību tiesību principiem, saskaņā ar kuriem jebkuras neskaidrības ir tulkojamas par labu saistītajam. Turklāt pat pastāvot šaubām par to, vai attiecīgā sankcija ir uzskatāma par līgumsodu, lietā bija jāpiemēro Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 5. un 6. pants, jo likumdevējs ir aizliedzis jebkādu neproporcionāli lielu sankciju par saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi.

**Motīvu daļa**

[4] Izskatījusi lietu pēc būtības, izvērtējusi procesa dalībnieku paskaidrojumus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus kopsakarībā ar apelācijas sūdzību, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka prasība un apelācijas sūdzība ir daļēji pamatotas.

[5] Prasītāja lūgusi piedzīt no atbildētāja pēcapmaksu, par atbildētāja transportlīdzekļa HYUNDAI SANTA FE, valsts reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, novietošanu maksas autostāvvietās Rīgas teritorijā neveicot attiecīgu samaksu laika posmā no 2015. gada 9. jūnija līdz 2018. gada 30. jūnijam. Par minēto lietā nav strīda. Prasība pamatota ar lietas materiāliem pievienotiem pēcapmaksas paziņojumiem, kuri nav tikuši apmaksāti – par minēto arī nav strīda.

Atbildētājs nav apstrīdējis to, ka prasībā norādītajos datumos atbildētāja automašīna bijusi novietota maksas autostāvvietās, bet samaksa nav veikta.

[5.1] Atbildētājs izteicis iebildumus par prasību, norādot, ka attiecībā uz daļu no paziņojumiem ir iestājies Komerclikuma 406. pantā paredzētais noilgums.

Pirmās instances tiesa spriedumā atzinusi, ka maksas iekasēšana par autostāvvietu izmantošanu deleģēta prasītājai no pašvaldības un to reglamentē pašvaldības izdoti saistošie noteikumi, līdz ar to Komerclikuma 406. pantā ietvertais noilgums attiecībās starp prasītāju un atbildētāju nav piemērojams.

Atbildētājs šo pirmās instances tiesas slēdzienu apstrīd apelācijas sūdzībā, atsaucoties uz Senāta 2019. gada 30. maija spriedumu lietā SKC 104/2019.

Vispāratzītā tiesību doktrīnā nostiprinājusies atziņa, ka, lai noteiktu, vai uz izskatāmajā lietā vērtējamām tiesiskajām attiecībām piemērojams Komerclikuma 406. panta regulējums, būtiski nav tas, vai saistību tiesība ir radusies uz likuma pamata (pašvaldības saistošie noteikumi), bet gan, vai saistību tiesība ir komersanta saimnieciskās darbības elements, t.i., vai komersants, pamatojoties uz šo saistību, gūst sistemātisku ekonomisku labumu, tātad veic komerctiesisko apriti (sk. *Dr.iur. J.Kārkliņš. Noilgums piespiedu nomas attiecībās komerctiesībās. Jurista Vārds, 27.02.2018./Nr.9 (1015)*).

Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka prasītāja lietā ir komersants – pašvaldības kapitālsabiedrība. Nav strīda par to, ka tā veic vairākas pašvaldības deleģētas funkcijas – tajā skaitā, maksas autostāvvietu ierīkošanu, apsaimniekošanu, pārvaldīšanu un maksas par autostāvvietu lietošanu iekasēšanu.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka iepriekš norādīto deleģēto funkciju kopuma (maksas autostāvvietu ierīkošana, apsaimniekošana, pārvaldīšana un maksas par autostāvvietu lietošanu iekasēšana) mērķis ir peļņas gūšana.

Apkopojot visu iepriekš minēto, ir pamats izdarīt secinājumu, ka prasītāja šajā lietā ir komersants un pušu tiesiskās attiecības izskatāmajā lietā izriet no prasītājas komercdarbības. Līdz ar to, Komerclikuma 406. pantā paredzētais noilgums ir piemērojams izskatot konkrēto lietu.

Lietas materiāliem pievienoti rakstveida pierādījumi *(lietas 16. – 76. lapa)*, kuri apliecina, ka prasītāja laika posmā no 2015. gada 9. jūnija līdz 2018. gada 20. jūlijam nosūtījusi 19 paziņojumus par autostāvvietas lietošanas pēcmaksu.

Prasītāja ir cēlusi prasību 2020. gada 11. maijā līdz ar to atbilstoši Komerclikuma 406. pantam noilgums attiecināms uz paziņojumiem, kuri nosūtīti līdz 2017. gada 11. maijam, izņemot, ja par šo saistību izpildi parādniekam ticis atgādināts, tādējādi pārtraucot noilgumu.

Civilprocesa likuma 93. panta pirmā daļa noteic, ka prasītājam ir jāpierāda savu prasījumu pamatotība.

Pārbaudot lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija konstatē – prasītāja nav iesniegusi pierādījumus par to, ka būtu nosūtījusi atbildētājam atgādinājumus par pienākumu veikt pēcmaksu par autostāvvietas lietošanu, kura norādīta 6 paziņojumos laika posmā no 2015. gada 9. jūnija līdz 2017. gada 11. janvārim 116 *euro* apmērā.

Pie šādiem faktiskajiem apstākļiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība daļā par pēcmaksas par autostāvvietas lietošanu 116 *euro* apmērā ir noraidāma noilguma dēļ, savukārt apelācijas sūdzība šajā daļā ir pamatota.

[5.2] Atbildētājs cēlis iebildumus par pēcmaksas apmēru, tajā skaitā apelācijas sūdzībā, atsaucoties uz Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 5. un 6. pantu. Norādījis, ka pēcmaksa faktiski pilda līgumsoda funkciju, jo paredz neproporcionāli lielu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi, līdz ar to uzskatāma par netaisnīgu līguma noteikumu.

Civillietu tiesas kolēģija šim atbildētāja argumentam nevar piekrist turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

Rīgas domes 2003. gada 15. februāra saistošo noteikumu "Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekošanas un lietošanas saistošie noteikumi" 21. punkts noteic, ka gadījumā, ja maksas autostāvvietas lietotājs nav veicis maksas autostāvvietas lietošanas priekšapmaksu, faktiskais maksas autostāvvietas lietošanas laiks par vairāk nekā 60 minūtēm pārsniedz ar priekšapmaksu apmaksāto maksas autostāvvietas lietošanas laiku, samaksu apliecinošs dokuments nav novietots šo saistošo noteikumu 20.5. apakšpunktā noteiktajā kārtībā vai apmaksa veikta tarifu zonā, kurā maksa par maksas autostāvvietas lietošanu ir mazāka, maksas autostāvvietas lietotājs veic maksas autostāvvietas lietošanas pēcapmaksu septiņkāršā stundas tarifa apmērā par katru kalendāro dienu, kas ir maksas autostāvvietas darba diena, A, B, C, R un D zonas teritorijā un trīskāršā dienas tarifa apmērā V zonas teritorijā par katru kalendāro dienu atbilstoši šādai likmei:

21.1. 20,50 *euro* dienā – A zonas teritorijā;
21.2. 17 *euro* dienā – B zonas teritorijā;
21.3. 13,50 *euro* dienā – C zonas teritorijā;
21.4. 53 *euro* dienā – R zonas teritorijā;
21.5. 10 *euro* dienā – D zonas teritorijā;
21.6. 6 *euro* dienā – V zonas teritorijā.

No minētā Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka izskatāmajā gadījumā līgumisko attiecību būtisku sastāvdaļu (pēcmaksu) ir noteicis nevis komersants, bet pašvaldība ar saviem saistošajiem noteikumiem, kuriem ir likuma spēks. Tātad atzīstams, ka pēcmaksas apmērs noteikts ar likumu.

Pie šādiem apstākļiem ir nepamatots atbildētāja iebildums par netaisnīgiem līguma noteikumiem no prasītājas puses, jo prasītājai nav tiesību un kompetences šo pašvaldības ar likumu noteikto samaksas apmēru nedz samazināt, nedz palielināt. Bez tam pašvaldības saistošie noteikumi ir atzīstami par speciālo tiesību normu attiecībā pret Patērētāju tiesību aizsardzības likumu un Civillikumu, kā vispārējām tiesību normām. Pamatojoties uz minēto, apelācijas sūdzība šajā daļā ir noraidāma.

Lietā nav strīda par to, ka atbildētāja automašīna 13 reizes laika posmā no 2017. gada 2. jūnija līdz 2018. gada 20. jūlijam bijusi novietota stāvēšanai maksas autostāvvietas A un B zonā. Prasītāja par minētajiem gadījumiem ir nosūtījusi atbildētājam paziņojumus par pēcapmaksu kopumā par 263 *euro*, kurus atbildētājs nav apmaksājis.

Pie šādiem faktiskajiem apstākļiem, pamatojoties uz Civillikuma 1587. pantu un Rīgas domes 2003. gada 15. februāra saistošo noteikumu "Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekošanas un lietošanas saistošie noteikumi" 21. punktu, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība

apmierināma daļēji un no atbildētāja par labu prasītajai piedzenams parāds par maksas autostāvvietas lietošanu 263 *euro*.

Izvērtējot pirmās instances tiesas spriedumu, Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesa kļūdījusies, nepamatoti atsakoties no Komerclikuma 406. panta piemērošanas, līdz ar to pirmās instances tiesas spriedums ir grozāms.

[6] Civilprocesa likuma 41. panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Sākotnējā prasības summa šajā lietā bija 379 *euro*. Apelācijas instances tiesa atzinusi par pamatotu prasību daļā un piedzinusi parādu 263 *euro*. Veicot matemātiskus aprēķinus, Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka prasība apmierināta par 69,4%. Prasītāja ceļot prasību samaksājusi valsts nodevu 70 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,47 *euro*, pavisam kopā 75,47 *euro*. Pamatojoties uz minēto, no atbildētājas par labu prasītajai proporcionāli piedzenami tiesas izdevumi 52,37 *euro* ((75,47:100)x69,4=52,37).

Prasītāja lūgusi piedzīt no atbildētāja ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta atlīdzības samaksai. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta a) apakšpunktu ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta atlīdzības samaksai piespriež no atbildētāja par labu prasītājam prasībās, kurās prasības summa nepārsniedz 8500 *euro* – to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījuma apmierinātās daļas.

Lietas materiāliem pievienots rēķins (*lietas 13.-14. lapa*), atbilstoši kuram prasītāja ir samaksājusi 113,70 *euro* par advokātes palīdzību lietā.

Ņemot vērā to, ka prasība apmierināta par 263 *euro* piedziņu, no atbildētāja par labu prasītājai piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta atlīdzības samaksai ((263:100)x30=78,90) 78,90 *euro* apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 193., 204.[1] pantu un 432. – 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

**nosprieda**

daļēji apmierināt Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Satiksme" prasību pret /pers. A/ par parāda piedziņu.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Satiksme", reģistrācijas Nr. 40003619950, parādu 263 *euro*, tiesas izdevumus 52,37 *euro* un ar lietas vešanu saistītos izdevumus 78,90 *euro*, pavisam kopā 394,27 *euro* (trīs simti deviņdesmit četri *euro* 27 centi). Naudas līdzekļi ieskaitāmi SIA „Rīgas Satiksme" kontā Nr. LV56PARX0006048641565 kredītiestādē.

Noraidīt Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Satiksme" prasību pret /pers. A/ daļā par parāda 116 *euro* apmērā piedziņu.

Noteikt Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Satiksme" tiesības saņemt no /pers. A/ likumiskos 6 procentus gadā no piedzītās parāda summas 263 *euro* (divi simti sešdesmit trīs *euro*) no sprieduma spēkā stāšanās brīža līdz tā izpildei.

Noteikt /pers. A/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis V.Vazdiķis

Tiesnese I.Ramane

Tiesnese O.Blūmfelde